

סקר טבע עירוני – תל אביב-יפו

אתר 8

ירקון מקטע אגם

מכלול: נחל

תאריך סקירה: 15.6.12, 6.6.12, 19.7.12, 19.4.12

גודל מקורב של השטח: 257 דונם

שם הסוקר: ניר מעוז, רעות לוריא, בועז שחם, ערן בנקר

נ.צ.מ (ישראל חדשה): 183075/667270

רחוב/גבול: מקטע הנחל בין דרך פנחס רוזן לנתיבי איילון.

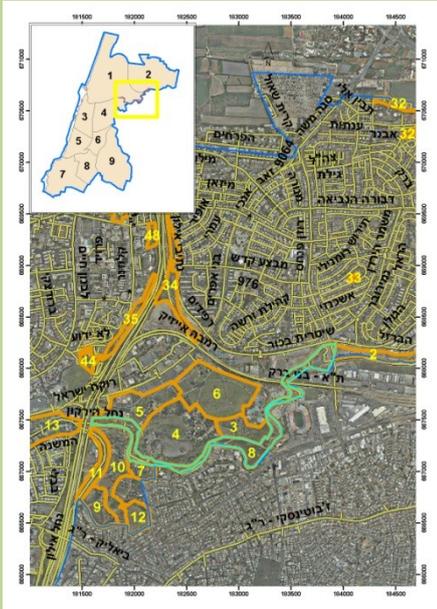
רובע: 1- עבר הירקון מערב, 2- עבר הירקון מזרח, 4 - צפון חדש

תאור כללי: קטע הנחל העובר במרחב העירוני באזור נופש ופנאי. פיתוח תשתיות לשימוש הקהל לאורך גדות הנחל. כתמים של צמחיית גדות בערוץ ההולך ומתרחב. באזור עשר תחנות ושבע טחנות האטה של הזרימה ומבנה גדות מתון מאפשרים התפתחות צומח מזדקר ומגוון צמחיית גדות.

מאפייני השטח

אקולוגיה

נחל איתן, גדות נחל	בתי גידול
צומח גדות, בתה עשבונית (בור), חורשה נטועה.	תצורות צומח
עבקנה שכיח – קנה מצוי פטל קדוש – חנק מחדד	יחידות צומח
40% - 90%	כיסוי צומח (%)
צפצפת הפרת, ערבה מחדדת, גומא חום, גומא ארוך.	צומח ייחודי
ציפורי שיר ועופות מים, זוחלים.	בעלי חיים
צב רך	חי ייחודי
עשר טחנות, שבע טחנות.	אתרים חשובים
גבוהה. חלק ממערך השטחים הפתוחים לאורך הירקון.	חשיבות ברצף- חיבור לאתרים אחרים
צומח: טבק השיח, קיקיון מצוי, שיטה כחלחלה, לנטנה. ציפורים: דררה, מאינה, אווז אפור. זוחלים: צבגון אדום אוזן	מינים פולשים
נמוכה - בינונית. בגדות שטח מגונן ומוסדר בו לא מתקיים בית הגידול הטבעי. הערוץ עצמו סובל מהפרות לאורך השנים	רמת השתמרות השטח
פיזי	
חול, חמרה.	קרקע
מישור, שיפועים מתונים לכיוון הערוץ, ערוץ נחל.	מורפולוגיה
בינונית – ערוץ נחל, שטח מגונן, מדשאות	מורכבות טופוגרפית (מופעי נוף)
ערוץ נחל העובר במרחב עירוני. שטחי גינון וטיפוח בגדת הנחל לצד תשתיות נופש ופנאי.	חזות כללית

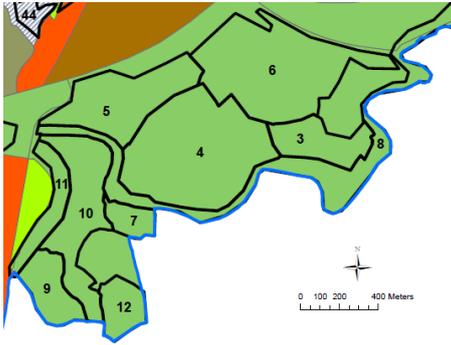

תרשים התמצאות

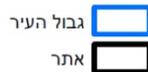

מראה כללי

ייעודי קרקע תא/5000

מקרא

ייעודים תכנית מתאר

- אזור לתכנון בעתיד
- אזור מגורים בבניה מרקמית
- אזור מגורים בבניה מרקמית נמוכה
- אזור מגורים בבניה נמוכה
- אזור מגורים בבניה רבת קומות
- אזור מוסדות ציבור עירוניים ומטרופוליניים
- אזור מעורב
- אזור פעילות מיוחד
- אזור תעסוקה מטרופוליני
- אזור תעסוקה מקומי
- אזור תעסוקה עירוני
- בית עלמין
- דרך פרברית מהירה
- ים בתחום שיפוט עירוני
- מעגנת נופש ספורט ודיג
- שטח פתוח מטרופוליני
- שטח פתוח מטרופוליני חופי
- שטח פתוח עירוני

תשתיות קולטות קהל
קיים – ספסלי ישיבה, שבילים, מדשאות, פינת משחק, מתקנים, מים.

סביבה

מפגעים והפרות	שטח מטופל ומוסדר. מזהמים במי הנחל, פסולת, עבודות עפר
רמת הפרה בשטח (מפגעים)	נמוכה
נגישות	מוסדרת.
ארכיאולוגיה	982 / 0 תל גריסה - גבעה מלאכותית חפורה בחלקה ובית קברות עתיק מן התקופות הברונזה הקדומה, הברונזה התיכונה, הברונזה המאוחרת והברזל א'.
שימושים	גינה ציבורית, בור, שבילי הליכה, גן משחקים, חניה, שביל ישראל.

ייעודי קרקע עיקריים

תכנית מתאר ארצית:

תמ"א 35 – מרקם שמור משולב, רגישות נופית סביבתית גבוהה.
תמ"א 22 – נטיעות בגדות נחל.
תכנית מתאר מחוזית (תמ"מ 5):
שטח פארקים מטרופוליניים.
תכנית מתאר עירונית (תא 5000):
שטח פתוח מטרופוליני

מסקנות והמלצות

חשיבות האתר:

- מקטעים של גדות מתונות המאפשרים מגוון בתי גידול בהם מתפתח צומח ייחודי ובהם מתרכזת פעילות של עופות מים.
- אתרי פעילות של הצב הרך
- שמירה וטיפוח של ערכי טבע קיימים:
- מניעת ריסוס וכיסוח בשטחים לא מגוננים
- שמירה על איכויות המים

שיקום ושיחזור בתי גידול מערכות אקולוגיות:

- הגדלת מורכבות של בתי הגידול השונים (שינוי חתכי הנחל)
- יצירת מפרצונים בגדות הנחל.
- סילוק מינים פולשים.
- התקנת תיבות קינון לציפורים ועטלפים
- דילול צמחים פולשים ועצי אקליפטוס

נתוני הסקר

צומח

שם המין	סטאטוס
אזנב מצוי	
אלון תבור	מוגן
אמיד קוצני	
אספסת מצויה	
אפזרית אדומה	
ארכובית שבטבטית	
אשל היאור	מוגן
בוצין מפורץ	
אשל מרובע	מוגן
ביקיה ב.מ.	
בן חיטה ביצני	

גומא חום

בן חילף גדול שיבולית
בקיה תרבותית
ברומית המטאטא
ברומית זנב שועל
ברומית ספרדית
ברומית עקרה
ברומית קצרת שיבולת
גדילן מצוי
גזיר מזיק
גזר מצוי
גרניון הארגמן
גרניון רך
דבקה זיפנית
דבשה חרוצה
הגה מצויה
הרדוף הנחלים
זון אשון
חבלבל השדה
חבללוב השמש
חבללוב מצוי
חלמית מצויה
חלמית קטנת פרחים
חמציק נטוי
חנק מחודד
חפורית מצויה
חרדל לבן
חרצית עטורה
פולש טבק השיח
טופח ארך העמוד
טופח גדול
טופח ירושלים
טופח מצוי
טיון דביק
יבלית מצויה
ינבוט השדה
ירבוז ב.מ
כוכבית מצויה
כף אווז האשפתות
כף אווז לבנה
כף אווז ריחנית
כף זאב אירופית
כתלית יהודה
לוטוס מצוי

חומעה מסלסלת

לוף ירוק
לחך אזמלני
לחך מצוי
מלוח קפח
מלוח רגלני
מעוג כרתי
מקור חסידה חלמיתי
מקור חסידה מצוי
מרור הגינות
מרקולית מצויה
ניסנית זיפנית
נשרן צפוף
סולנום שחור
סלק מצוי
סרפד צורב
עבקנה שכיח
עשנן מטפס
פטל קדוש
פלגית שיחנית
פרג נחות
צלף קוצני
צנון מצוי
צפצפת הפרת
מוגן, נדיר
קחווון מצוי
קיטה רותמית
קייצת ב.מ.
קיקיון מצוי
פולש
קנה מצוי
קרדה מכסיפה
רב מוץ מחספס
רב פרי מצוי
שבולת שועל נפוצה
שברק משובל
שנית גדולה
שנית מתפתלת
שעורה מכחילה
שעורת התבור
תות
סוף מצוי
שומר פשוט
גזר קיפח
חומעה מסולסלת
גומא חום

	ארכובית משונשנת
	חלבלוב נטוי
	דחנית השלחין
	קוטב מצוי
	לשישית הצבעים
	שיבולת שועל נפוצה
מוגן	ערבה מחדדת
	לכיד הנחלים
	גומא ארוך
	גומא צפוף
	חסת המצפן
	פספלוך מרחב
	מרגנית השדה
	שנית קטנת פרחים
	ארכובית הכתמים
	גומא הפקעות
פולש	לנטנה ססגונית
פולש	שיטה כחלחלה
	רגלת הגינה
אנדמי	דרדר הקורים
	לשון פר מגבבת
	ירבוז שרוע
	שברק קוצני
	מלוח דוויס
	דגנה הודית
אנדמי	לוף א"י

בעלי חיים

עופות

מין	דירוג הספר האדום
אנפת לילה	LC
אנפית בקר	LC
לבנית קטנה	LC
מגלן חום	LC
אווז אפור	מין פולש
ברכיה	NT
בז מצוי	LC
חוגלת סלעים	NT
סופית	LC
סיקסק	LC
ביצנית לבנת-בטן	LC
ביצנית לבנת-כנף	LC
יונת בית	מין מבוית
תור צווארון	LC

קורמורן גדול

NT	תור מצוי
מין פולש	צוצלת
LC	סיס חומות
NT	דוכיפת
NT	שלדג לבן-חזה
LC	פרפור עקוד
מין פולש	דררה מצויה
מין פולש	דררה אפורת-לחי
LC	נקר סורי
LC	סנונית רפתות
LC	בולבול צהוב-שת
LC	שחרור
LC	פשוש
LC	צטיה
LC	קנית קטנה
LC	ירגזי מצוי
LC	עורבני שחור-כיפה
LC	עורב אפור
מין פולש	מאינה מצויה
מין פולש	זרזיר בורמזי
LC	דרור הבית

יונקים

שם המין	דירוג הספר האדום
קיפוד מצוי	LC
עטלף פירות	LC
עכבר מצוי	LC
חולד	LC
נמיה	LC
נוטרייה	LC
עטלפון לבן שוליים	NT
תן	LC
חולדה מצויה	LC

זוחלים

מין	דירוג ספר אדום	סיכוי לנוכחות המין
צב יבשה מצוי	VU - עתידו בסכנה	נמוך
צבגון אדום-אוזן	[מין פולש]	נמצא
צב ביצות	LC - לא בסיכון	גבוה
זיקית ים-תיכונית	LC - לא בסיכון	גבוה
חרדון מצוי צפוני	LC - לא בסיכון	גבוה
לטאה זריזה	LC - לא בסיכון	נמוך
שממית בתים	LC - לא בסיכון	גבוה
מניפנית מצויה	LC - לא בסיכון	גבוה

שממית עצים	LC - לא בסיכון	בינוני
ישימונית מצויה	LC - לא בסיכון	נמוך
חומט גמד	LC - לא בסיכון	גבוה
חומט פסים	LC - לא בסיכון	גבוה
נחושית עינונית	LC - לא בסיכון	גבוה
נחשיל מצוי	LC - לא בסיכון	גבוה
חנק	LC - לא בסיכון	גבוה
שלון טלוא ראש	LC - לא בסיכון	גבוה
שחור ראש	LC - לא בסיכון	גבוה
זעמן זיתני	LC - לא בסיכון	גבוה
זעמן שחור	LC - לא בסיכון	גבוה
זעמן מטבעות	LC - לא בסיכון	גבוה
נחש מים	NT - בסיכון נמוך	גבוה
עין חתול חברבר	LC - לא בסיכון	גבוה
ארבע-קו מובהק	LC - לא בסיכון	נמוך
תלום-קשקשים מצוי	LC - לא בסיכון	נמוך
מחרוזן "האוכפים"	VU - עתידו בסכנה	נמוך
צפע מצוי	LC - לא בסיכון	גבוה

מידע נוסף

שם המין	דירוג הספר האדום	מקור
יונקים		
חתול בר?	VU	-
חתול ביצות	VU	2, 1, 11
שועל מצוי	LC	2, 1, 11
חדף (זעיר, מצוי)	NT	2, 1, 11
דרבן	LC	2, 1, 11
נברן שדות	LC	2, 1, 11
זוחלים		
צב רך	VU	2, 1, 11
ציפורים		
בז עצים	NT	1
ינשוף עצים	LC	1
דגים		
אמנון מצוי	LC	11,12,2
קיפון בורי	LC	11,12,2
שפמנון		11,12,2
צלופח אירופי	LC	11,12,2
קרפיון	גר	11,12,2
גמבוזיה	גר	11,12,2
לבנון הירקון	CR	11,12,2
אמנון היאור	נכחד	11,12,2
אמנון הגליל	DD	11,12,2
סייפן	-	11,12,2
נאוויית כחולה	DD	11,12,2

מיני ציפורים שנצפו במרחב הפארק והנחל¹³

מין	דירוג הספר	מין	דירוג הספר	מין	דירוג הספר

האדום		האדום		האדום	
LC	עורבני שחור-כיפה		חטפית טורקית	פולש	Myna Hill
	עיט גמדי		חטפית לבנת-עורף	פולש	Red-billed Blue Magpie
	עיט חורש		חטפית שחורת- עורף	NT	אגמית מצויה
	עיט ערבוב	LC	חכלילית סלעים		אדום-החזה
RE	עיט צפרדעים		חכלילית עצים	מבוית	אווז אפור
VU	עיט שמש	NT	חמרייה חלודת-זנב	פולש	אורג מצועף דרומי
	עלווית אפורה	NT	חנקן אדום-גב		איית צרעים
	עלווית חורף	NT	חנקן אדום-ראש	RE	אנפה אפורה
	עלווית ירוקה	NT	חנקן נובי	NT	אנפה ארגמנית
LC	עלווית לבנת-בטן		חנקן שחור-מצח	LC	אנפית בקר
	עלווית צהובה-גבות	NT	חסידה לבנה	NT	אנפית גמדית
NT	עפרוני מצויץ		חרטומית ביצות		אנפית מנגרובים
	עפרונן קצר- אצבעות		חרטומן יערות	NT	אנפית סוף
NT	עקב חורף	NT	טבלן גמדי	LC	אנפת לילה
NT	עקב עיטי	LC	טסית בתים	LC	בולבול צהוב- שת
	פיפיון אדום-גרון	פולש	יאורית מצרית		בז חופים
	פיפיון זיתי	מבוית	יונת בית	LC	בז מצוי
	פיפיון מים	LC	ינשוף עצים	RE	בז נודד
	פיפיון עצים	LC	ירגזי מצוי	NT	בז עצים
EN	פיפיון צהוב	LC	ירקון		בז ערב
	פיפיון שדות	LC	כוכית גדות	DD	בזבוז אירופי
	פצחן		כחול-חזה		ביצנית ירוקת- רגל
	פרוש הרים	NT	כרוון מצוי		ביצנית לבנת- בטן
	פרוש מצוי		לבנית קטנה		ביצנית לבנת- כנף
LC	פרפור עקוד		לוחם		ביצנית מנומרת
LC	פשוש	פולש	מאינה מצויה		ביצנית עדינה
LC	צופית בוהקת		מגלן חום		ביצנית שחורת-כנף
פולש	צוצלת		מלכילון אורנים	מבוית	ברוז מוסקובי (ברבר)
LC	צטיה		מלכישליו חלודי	NT	ברכיה
פולש	ציפור האהבה		מרומית לבנת-כנף	NT	גבתון אדום- מקור
LC	קאק		מרומית לבנת-לחי	LC	גבתון גנים
פולש	קוניור שחור-ראש		מרית צפונית	LC	גבתון עפרוני
NT	קוקייה אירופית		נחליאלי זנבתן		דוחל חום-גרון

LC	קוקייה מצויצת	NT	נחליאלי לבן		דוחל שחור- גרון
	קורמורן גדול		נחליאלי לימוני	NT	דוכיפת
LC	קיווית מצויצת	CR	נחליאלי צהוב	RE	זיה שחורה
	קיכלי אפור		נץ גדול	LC	דרור הבית
	קיכלי רונן	LC	נץ מצוי	LC	דרור ספרדי
CR	קנית אירופית		נץ קצר- אצבעות	פולש	דררה אדומת- חזה
NT	קנית אפריקנית	LC	נקר סורי	פולש	דררה אפורת- לחי
	קנית פסים		סבכי אפור	פולש	דררה מצויה
LC	קנית קטנה	DD	סבכי חורש	NT	זהבן מחלל
VU	רחם מדברי	LC	סבכי טוחנים	DD	זמיר הירדן
	רלית המים		סבכי ניצי		זמיר מנומר
	שחף אגמים	LC	סבכי קוצים	RE	זרון סוף
	שחף ארמני	LC	סבכי שחור-גרון	LC	זרון פס
CR	שחף צהוב- רגל	DD	סבכי שחור- כיפה	NT	זרון שדות
	שחף צר- מקור	LC	סבכי שחור-ראש	LC	זרון תכול
NT	שחפית-ים		סבראש	פולש	זרזיר בוהק
LC	שחרור	LC	סופית	פולש	זרזיר בורמזי
	שיחנית צהובת-בטן	VU	סיס הגליל	פולש	זרזיר הדור
LC	שיחנית קטנה	LC	סיס הרים		זרזיר מצוי
	שלדג גמדי	LC	סיס חומות	פולש	זרזיר שחור- קולר
NT	שלדג לבן- חזה	LC	סיקסק		זרעית השדה
NT	שלי נודד	NT	סלעית אירופית	NT	חוגלת סלעים
	שלך	LC	סלעית ערבית	LC	חוויא הנחשים
LC	שעיר מצוי	LC	סלעית קיץ	NT	חוחית
	שקנאי מצוי	LC	סנונית מערות		חופית אלפינית
VU	שרקק מצוי	LC	סנונית רפתות		חופית קטנה
פולש	שרשיר בהמי		סתרי מצוי		חופמי צווארון
	שרשיר מצוי		עגור אפור		חורפי
פולש	תוכון	LC	עורב אפור	LC	חטפית אפורה
NT	תור מצוי	LC	עורב מזרע		חטפית גמדית
LC	תור צווארון		תחמס אירופי	NT	תנשמת לבנה
			תמירון		תפוחית מצויה

